

SALVAT PER LA RIUADA – JOAN PERE FABREGAT

19 d'octubre de 1982.

El despatx era ampli, amb parets de fusta i un escriptori de teca. L'ornamentació intentava recordar mobles victorians portats directament de Londres, però en realitat era quelcom que es quedava entre l'ostentació de qui vol aparentar més del que té i el mal gust. Al fons hi havia un finestral ampli, per on es veia el xoperal que cobria la ribera del Segre pel costat de Cappont. Potser l'única cosa que no ofenia a la vista entre tot aquell vull i no puc.

Entre mig del fum de cigar dos homes, asseguts en dues butaques de pell incòmoda i color merda d'oca, cada un a la seva banda de l'escriptori, mantenien una conversa. El de cabells blancs, perfectament vestit, discordant amb la decoració, estava sorprès.

- Senyor Cardona, vostè és marxant d'art, ho he entès bé? - Va preguntar.
- Ho heu entès perfectament. Vaja, al menys és el que hi diu al rètol.

Qui responia, no s'assemblava al seu possible client en res. Seia encorbat, com si hagués caigut des del terrat sobre la butaca, amb el coll de la camisa mal girat, un salmó per corbata, sí un salmó, i dos botons de puny d'or grotescos tancant els punys de la camisa. Era desproporcionadament calb per l'edat que tenia, flonjo, sense ser gras, i amb un punt llefiscós permanent sobre les galtes.

Va fer una pausa esperant la resposta del seu interlocutor. No semblava pas cap policia, ni d'hisenda, ni res que li pogués complicar la vida. Però normalment els que anaven al seu despatx no es sorprenien, acostumaven a conèixer el negoci per endavant.

- No s'ofengui. - Va dir després d'una pausa, en que cada cop semblava més incòmode. - Els quadres que té a la paret no són pas...
- Els millors que ha vist?
- Podríem dir-ho així.

- Ho admeto. Encara que quan vostè va trucar, segons em diu la meva secretària, va deixar ben clar que venia recomanat pel senyor Gonzàlez.
- Sí - va deixar anar de cop, després d'una breu vacil·lació.
- Doncs en tal cas serà millor per tots dos que no siguin obres conegudes. Les bones, solen figurar en registres i en moltes ocasions es segueixen en cada compravenda. Si és aficionat això ja ho deu saber. Però deixem-nos de xerrameca i anem al gra. Vol un whisky mentre m'explica el seu problema?
- No, gràcies. El que passa és que... emm... he rebut uns diners...
- Vaja, uns diners. - Cardona ja tornava del moble bar amb l'alcohol a la mà, junt amb un cigar nou, mentre l'home de cabell blanc es començava a decidir. - Un constructor? Un banquer? No li preguntaré d'on han sortit. I la veritat, és que prefereixo no saber-ho. Però continuï.
- Doncs, el problema, com dir-ho?
- Potser es que no sap com posar-los al banc?
- Podríem dir-ho així.
- Bé. Entenc el seu problema. I li buscarem solució. Li explicaré el que farem. Vostè em donarà els diners, o al menys una part. No s'amoïni, sempre compleixo, si m'escapés amb els seus calers a la butxaca ja podria tancar el negoci. Després comprarà un quadre com aquests que tinc penjats per les parets, ja li diré quin i a qui li ha de comprar, i el durà a subhasta. Jo estaré allí i utilitzaré els diners que m'ha donat per comprar el quadre. A canvi d'una petita comissió, és clar.
- Ja ho veig. Sembla senzill. Però ho és tant com diu? Els quadres que té no valen tant.
- Justament per això els tinc. Així ens assegurem que ningú més faci una oferta que pugui igualar la meva i no queda res fora de control.
- No ho havia mirat així.
- Afortunadament jo sí. Li sembla bé?
- La idea és bona. Depèn del preu.

- Ah, els diners. Quan parlem d'això és que ja n'està quasi convençut. De quan estem parlant exactament?
- Doncs... - L'home del cabell blanc va moure la mà nerviosament sobre el coll de la corbata. - Uns vint-i-dos.
- Milions?
- Sí.
- Això li podria deixar per un sis per cent. No és negociable. No crec que hisenda li faci tan bon tracte.
- Un quatre no li semblaria bé?
- De cap manera! Sàpiga que per a mi aquí també hi ha un cost. Un cinc i mig com a mínim.
- Doncs tracte fet. - L'home del cabell blanc es veia insegur i incòmode en aquella situació, a la què no semblava acostumat.
- Queden per això una sèrie de detalls que haurà de concretar amb la meva secretaria.
- El que calgui.

La conversa va seguir una estona, ja amb un whisky a la mà de tots dos, justa la que calia, per a que finalment l'home del cabell blanc es relaxés i en Cardona pogués acabar de guanyar-se la seva confiança. Sabia que era el primer cop que acceptava diners il·lícits, segons deia perquè ara havia de pagar la universitat dels fills a Estats Units, però en realitat tant hi feia. També sabia que si se'l guanyava tard o d'hora el tornaria a veure.

Acabada la reunió, es va quedar assegut una bona estona al despatx, sense fer res, mirant com el riu passava lent i tranquil davant seu. Quan va estar segur que la seva secretaria havia acabat de confirmar els detalls amb l'home del cabell blanc, va abandonar els despatx i se'n va acomiadar.

- Fins demà senyoreta Aurora. Quan acabi amb el paperam d'avui ja tancarà.
- Arreveure senyor Cardona.

Quan ella s'havia acabat d'acomiar, ell ja era quasi al carrer. Ni tan sols havia acabat d'escoltar la seva veu alegre. Tenia pressa per tornar a casa.

Ja dins del seu Mercedes, mentre creuava el pont vell, no podia parar de pensar en la Vanessa. Ella pintava els quadres que utilitzava per al seu negoci. No valien res, només ratlles rectes i formes geomètriques sobre fons de colors cridaners. Era la mussa que l'inspirava. Però no pas per com feia anar el pinzell.

En girar per enfilat cap al xalet que tenia prop d'Albatàrrec, on ningú el molestava, encara pensava més en Vanessa. Al recordar com l'havia tret d'una barra Americana, alguna cosa es començava a remoure sota la bragueta.

I en pensar com ella l'esperaria a casa, sempre voluptuosa i amb roba interior sensual sota una bata transparent, el que abans es removia sota la bragueta, ara es feia ja incòmode.

20 d'octubre de 1982.

- Bon dia senyor Cardona.
- Bon dia senyoreta Aurora. Hi ha alguna novetat?
- He revisat el correu com cada matí. Li he deixat damunt de tot un que crec que s'hauria de llegir ara mateix.
- Moltes gràcies.

Li va prendre el correu de la mà, en l'ordre que ella l'havia posat. Aurora era extremadament eficient, justament per això l'havia contractada. També era agradable amb els clients. Tenia un no sé què que la feia poc atractiva. Potser era la faldilla fins al turmell, o les sabates planes, o que sempre duia la camisa botonada fins al coll. Vagi a saber. En tot cas no posava gelosa a la seva estimada.

Assegut al taulell es va mirar els sobres. Els ulls es van disparar cap al primer. Era de l'Agència Tributària. Mentre passava l'obre cartes es va haver d'assecar els palmells suats un parell de cops. Allò no augurava res de bo. El contingut eren un parell de folis perfectament plegats en tres parts. Els va allisar i llegir en diagonal. Els ulls es paraven

automàticament sobre les paraules més alarmants: "citació", "possible delictes fiscal", "aportar la documentació requerida", "mesures legals i jurídiques" i tot un seguit de tecnicismes legals. La ressaca de la nit passada amb Vanessa s'havia esvaït de cop. Ja no estava relaxat. Va fer un esbufec i a continuació deu respiracions per tranquil·litzar-se. Tenia un mes de temps. Segur que se'n sortiria. Fins ara havia aconseguit tot el què s'havia proposat. Un mes, suficient temps per analitzar bé que havia passat i preparar-se.

Un calfred li va recórrer l'esquena. Hauria d'anar a veure les dues Maries. Va obrir la porta només una escletxa i guaitant un sol ull va cridar:

- Senyoreta Aurora! Truqui a la gestoria i demani'm cita per aquesta tarda.
- Amb quina de les senyores Claravall?
- Amb qualsevol!

I va tancar la porta bruscament.

La tarda va ser llarga. Les Dues Maries, la del Carme i la dels Dolors, tenien quelcom que li produïa aquella esgarripança. No era pas el seu aspecte, les dues pràcticament iguals, joves, esveltes, sempre enfundades en un vestit jaqueta i unes sabates de taló d'agulla d'última moda, només distingibles pel color de la camisa. Era el seu posat, autoritari, fred, distant i calculador. Parlaven amb un to monòton, que quan volien podia ser amenaçador, en especial en ocasions com aquesta.

- Ja li vam dir que el números de la seva empresa no eren clars. - Li deia una.
- No es queixi ara. - Afegia l'altra a corre-cuita.
- Jo... - Ell només tenia temps de respondre amb monosíl·labs.
- Jo, què?
- Això mateix! Jo, què? Estava avisat. La seva empresa no pot presentar pèrdues any rere any!
- És que...

- Es que, què? Se li va explicar una vegada rere l'altra, que si bé així s'evitaria impostos, tard o d'hora hisenda es preguntaria com podia sobreviure una empresa que no té mai cap benefici.
- I sobretot si a sobre no rep mai cap aportació del seu únic soci. Que per cert presenta un impost sobre la renda més que dubtós.
- Però...
- Però, què? Tot això ho haurem de justificar. Més li val tenir alguns d'aquest quadres en estoc o alguna cosa similar per justificar tot això.
- Exactament! De moment ens quedem aquesta carta. I no cal que torni sense els comptes de la seva empresa sota el braç si vol que li traguem les castanyes del foc altre cop!
- Ja...
- Ja, què? No ens regali altre cop una d'aquestes coses que tenim a la paret dels lavabos. Des que li vam penjar cap client hi fa la feina en pau!
- Ben dit! En endavant, si vol continuar fent activitats d'aquestes, més li val fer-les variades, perquè unes cobreixin les altres i els números li surtin a final d'any.
- U... - Aquest cop va obrir la boca, però no en va sortir ni paraula que ja l'havien interromput.
- Ja ha sentit la meva germana! Si encara li aguantem totes aquestes ximpleries, és perquè paga puntualment i sense protestar.
- I perquè tenim el cul ben cobert i si les coses van maldades podem dir que no en sabíem res de tot el que fa! Que nosaltres ens creiem el que diu i punt!
- Sí senyora!

Després d'una bona esbrincada, les Dues Maries, van acabar acceptant ajudar-lo de nou. Una li va prendre bruscament tots els papers que duia a la mà, mentre l'altra el mirava com una professora que ha enxampat un alumne fent una malifeta i pensa en el càstig. Va sortir cap cot del despatx. Enduent-se només una alegria d'aquella tarda: a una de les dues li va caure un arxivador, i a l'acotxar-se per plegar-lo li va oferir una

vista, en primera fila, del cul dur i ben posat. Aquesta imatge se la guardaria al cap fins arribar a casa i trobar-se amb la seva Vanessa.

5 de novembre de 1982.

Cardona empassava saliva. Feia una calor humida i estranya a Lleida en aquella època de l'any. Davant seu, amb l'esquena recta i repenjat sobre la taula seia Andrei. S'havia presentat a casa seva sense avisar, i després de buidar-li el moble bar sense badar boca, havia dit a en Vladimir que l'ajudés a seure. Dos-cents quilos de boxejador ucraïnà l'havien empès per una espatlla com si fos una deixalla i encastat a la cadira.

- He sentit que has rebut una carta d'hisenda, oi Cardona? - Li va espetar bruscament, amb el seu accent d'algun país de més enllà del teló d'acer.
- Sí. Però no t'has de preocupar de res.

Estava nerviós, intentava dissimular-ho, però sabia perfectament que Andrei ho havia notat només veure'l. Feia dues setmanes que havia vist a les Dues Maries i encara no l'havien trucat. Era un mal senyal. Eren força competents i normalment es posaven en contacte amb ell un cop tenien una solució. Aquest cop segurament encara no n'havien trobat cap.

- No m'he de preocupar? No. Jo no. Més et val. Si hisenda t'agafa i comença a estirar fils, serà millor per a tu que no arribi fins a nosaltres. A mi m'importa una merda si vas a la presó. Però si t'hi he d'acompanyar, pots estar segur que tu no hi entraràs. En Vladimir ja s'encarregarà que vagis a la carretera de Tarragona enlloc de la d'Oscà.
- Ja saps que no diré res. Tinc més clients a qui puc carregar les culpes abans de dir res sobre tu.
- Pot ser sí. Sé que els d'hisenda no t'esperen fins al vint-i-dos. Si abans no m'has dut alguna idea de les teves per cobrir-nos, aniràs a veure'ls amb crosses. Ah! I ens endurem altre cop la teva amiga pintora a la seva antiga feina fins que estem segurs que no passarà res.

- Això no! Us vaig pagar una bona compensació i sempre he estat disposat a col·laborar amb vosaltres!
- No supliquis! Això no és propi de tu. Tens fins als vint-i-u per explicar-me què penses fer. Si no m'has dit res en Vladimir et vindrà a visitar i s'endura la teva meuca. I si ens esquitxa, bé, no cal que t'ho recordi.

L'ucrainià va estirar el respall de la cadira on estava assegut, fent-lo caure rodolant. Andrei es va posar a riure i va marxar sense dir paraula, tenint el detall de llençar-li sobre la cara el contingut del got, abans de marxar sense dir paraula.

7 de novembre de 1982.

Tenia una ressaca terrible. No sabia quina hora era. En marxar Andrei havia decidit emborratxar-se amb el que quedava al moble bar. Però en aixecar-se va veure Vanessa plorant, el maquillatge li corria per les galtes, tenia l'esquena repenjada al marc de la porta, asseguda amb els braços prims abraçant els genolls. Havia sentit la conversa.

Enlloc d'amorrar-se a l'ampolla es va aixecar i, amb la poca dignitat que permetia la situació, es va seure al costat d'ella. La va abraçar, intentant consolar-la amb paraules suaus. Poc a poc ella va parar de plorar i sanglotant li va dir alguna cosa, que ja no recordava. El que seguia era borrós. Veient-se ambdós al marge del precipici s'havien passat la nit i tot el dia següent bevent i fent l'amor salvatgement per tots els racons del xalet, com si cada cop fos l'últim. De fet segurament ho era. Ell aviat tindria les cames trencades o potser seria mort i ella, vaja, tornaria a fer de meuca com quan l'havia vist per primer cop.

Va encendre la ràdio. Volia escoltar música, o notícies, o qualsevol cosa que l'allunyés del lloc on era, mentre ella rodolava pel llit amb un son lleuger, intranquil, sense dormir realment.

Les notícies locals parlaven d'una borrasca que havia entrat des de l'Atlàntic el dia anterior. Ara, segons deia l'home del temps, la pressió atmosfèrica queia en picat, el vent bufava cada cop més fort i al Pirineu hi havia pluges torrencials. A mitja tarda el riu s'havia desbordat, i a la muntanya, havien hagut d'evacuar un poble que no li

sonava de res, tret que era prop d'Andorra. Va buscar l'emissora local, el temps era avorrit. Ara deien que potser l'aiguat arribaria a Lleida i que la guàrdia urbana estava avisant els veïns de Cappont per evacuar el barri.

Assegut a terra, amb el cap contra la paret, va desitjar que l'aiguat arribés fins al seu xalet i se l'endugués. Ja havia gaudit prou de la vida. Diners, restaurants de luxe, una dona espectacular al seu llit, cotxes de gamma alta, bon whisky, un treball que li robava poc temps. En fi, tot el que el fill sense estudis del borratxo del poble podia esperar. Ara, però, algú allà dalt havia decidit que calia pagar i tornar-ho tot. Potser sí que fóra millor morir ofegat allí mateix. Ben begut ni tan sols se n'adonaria. Va agafar l'última ampolla de whisky, però era buida. Va ser el torn de la d'Oporto.

8 de novembre de 1982.

El telèfon el va treure del son lleuger, propi dels que han fet una festa massa intensa, en el que ara patia més que no pas descansava. Amb un mal de cap horrorós es va girar al llit per intentar respondre, però va caure al terra. Vanessa només va grunyar i es va regirar a l'altre costat del matalàs. El sorolls van cedir, es va quedar amb el costat adolorit sobre les rajoles fredes. Pocs segons més tard el ring! ring! maleït tornava a ressonar dins del seu cap. Aquest cop regirant amb la mà sobre la tauleta de nit, va poder agafar l'auricular i respondre amb un gruny inespecífic.

- Senyor Cardona? - Deia una veu aguda i espantada a l'altra banda de l'aparell.
- Mmmhh... Què vol ara senyoreta Aurora? Perquè em truca a aquestes hores?
- És el despatx! S'ha inundat!
- Què? - El mal de cap li va fer una punxada, al mateix moment que el son s'esvaïa de cop, però les punxades al voltant del crani es quedaven.
- No s'ha assabentat de res?
- No. No sé ni quina hora és.
- Passen les dues de la tarda! El truco des de casa meva. Ni tan sols m'he pogut acostar al despatx. Però què no ha sentit la radio?
- Umm... Allò de la pluja a Andorra?

- Sí! Però ha baixat cap a Lleida durant la nit. Al migdia el riu s'ha desbordat. Ha començat per Pardinyes i ara tota la vora del riu està inundada, hi ha més d'un metre i mig d'aigua!
- És broma, oi? - Però en el fons sabia que no ho era. Aurora ni tan sols tenia sentit de l'humor.
- No! No!
- Tranquil·litza't. Tu estàs bé?
- Sí, senyor Cardona. Estic a casa els pares, que viuen prop de la Seu Vella.
- Molt bé. Aquesta tarda vindré cap a Lleida. Tens l'agenda de l'oficina a mà?
- Sí. Ja sap que sempre duc amb mi la còpia que em va fer guardar.
- Perfecte. Truqui a les senyores Claravall - Altre cop l'esgarripança - i digui'ls que les aniré a veure aquesta tarda. Si no em falla la memòria tenim una assegurança. A veure si val el què en paguem.
- Li demano cita per alguna de les senyores en particular?
- Ja saps que m'és igual amb quina!

Un cop li va fer efecte l'aspirina, va dinar d'una revolada i es va vestir mentre baixava les escales del magatzem. Un cop dalt del Mercedes, va sortir disparat cap a Lleida. Pel camí tindria temps per pensar en tot el que havia passat. Encara li quedaven dues setmanes per intentar arreglar-ho.

Moltes coses li venien al cap. Un possible delator? L'home del cabell blanc? No, en un sol dia no hi havia suficient temps per a que hisenda l'investigués, ni tan sols per a que correus li fes arribar la carta enviada amb pressa a última hora de la tarda. A més venia recomanat pel senyor González, o dit en altres paraules, per l'Andrei, segurament un client habitual d'algun dels seus clubs. Les Dues Maries tenien raó: era culpa seva, tot li havia funcionat durant prou temps i s'havia tornat descuidat.

En entrar a Lleida, el fil de pensaments es va interrompre. Molts carrers del marge dret del riu estaven tallats. Va aparcar com va poder i va baixar del cotxe per observar de prop. De fons es sentia el rugit del riu, sonava com una bèstia embogida que engolia

sense pietat tot el que es posava davant seu. Des d'on era no ho podia veure, però es començava a fer una imatge mental del que havia passat aquell migdia.

Del tros que veia de l'avinguda de les Garrigues, tot era ple d'una aigua marronosa, que al final del carrer encara cobria per sobre del genoll. Al fons una barca inflable avançava lentament. El soroll del riu engolia el del motor, fent-lo imperceptible.

No sabia què podia haver passat a l'altra banda del riu, però tenia la sospita que encara que el seu despatx al primer pis hagués sobreviscut, segur que tots els quadres del magatzem que tenia davall s'havien fet malbé. El pont vell era, ara per ara, inaccessible. Necessitava trobar una altra manera per creuar el Segre i acostar-se al despatx, un cop acabada la visita a la gestoria.

Al volant i de camí cap a casa se li va ocórrer que potser l'autopista al pas per Torres de Segre hauria quedat lliure. En aquella zona estava elevada i amb sort el riu passaria per sota enlloc d'inundar els carrils. Es va dirigir cap allí reprenent el fil dels seus pensaments.

Hauria de preguntar a les Claravall sobre l'assegurança. No tenia gens clar que cap companyia es volgués fer càrrec d'aquell desastre. Potser amb sort arribaria alguna subvenció del govern, pagaria una multa a hisenda i no hauria d'explicar res que impliqués l'Andrei. I amb molta sort Vanessa es quedaria amb ell, o al menys podria recuperar-la quan, mai més ben dit, les aigües tornessin al seu lloc.

Ja a l'autopista, per uns segons va perdre el control de la direcció. Les seves preocupacions es van esvaïr per altres més immediates. En pocs segons havia recuperat el control. Un carril tenia un pam o una mica més d'aigua bruta, per l'altre es podia circular si s'anava poc a poc i amb molta cura. Els brams del riu es feien sentir de nou, era lluny, però amenaçador.

De cop una forma grisa va aparèixer sobre el carril, acompanyada d'altres més petites. Massa baixes per tractar-se d'un altre cotxe, no podia distingir-les bé. Va prémer el fre tan fort com li era possible i després d'una bona reliscada i una pila d'esquitxades, el cotxe es va aturar. Per sort estava sol i ningú va picar-li pel darrera. No es podia creure el que veia. Davant seu hi havia sis porcs, caminant per sobre els carrils de l'autovia.

Un d'ells es removia feliçment en el que no era transitable. L'altre intentava menjar-se unes herbes que sortien sota el guarda-rail. Algun granger espavilat s'havia adonat que la seva granja quedaria inundada sense remei i havia decidit deixar anar el bestiar. Sempre seria millor recollir els animals que s'haguessin salvat al cap d'uns dies que no pas perdre'ls tots de cop ofegats. Per desgràcia ell tenia art, o quelcom similar, però no bestiar. O sí? No era el mateix, no podia aplicar la tècnica del granger, però podia donar-li la volta. Potser el millor seria deixar que els quadres i tota l'empresa s'ofeguessin. Una nova idea començava a gestar-se dins del seu cap.

Després d'esquivar els porcs lentament i amb cura de no posar les rodes on es poguessin quedar enganxades, va enfilar cap a Alcarràs, corrent cada cop més a mesura que l'aigua baixava. Necessitava una cabina telefònica. I la necessitava ja!

A la cabina telefònica li tremolaven les mans. No pel fred, sinó per les presses mentre buscava les monedes. Un cop va tenir línia va fer la primera trucada.

- Senyoreta Aurora? – Va cridar només sentir que algú havia despenjat.

Al telèfon es va sentir una conversació i un crit llunyans, sense cap pressa, seguits de la veu coneguda:

- Senyor Cardona?
- Sí, sí! Tens l'agenda a la mà?
- Doncs ara mateix no esperava la seva trucada i...
- Tant se val! Pren nota. Vull que facis dues trucades. Primer al senyor González. Si pot parlar amb ell millor i si no deixi-li un missatge. Digues-li que ja ho tinc tot sota control i que si el vint-i-dos les coses no surten bé ja m'enviarà al seu ajudant. Si ho prefereix que em reservi una cita per explicar-li.
- N'he pres nota.
- Per la segona necessito que avisis en Paco. Millor si pot venir amb els seus fills i el camió cap a casa meva. No a l'oficina, a casa meva, a Albatàrrec. Apunta el que vull que faci, si et diu alguna cosa o té algun dubte, digues-li que ho faci i que ja parlarem demà.

Després de donar instruccions a la seva secretaria, va fer la segona trucada.

- Amor?
- Ets tu Emili? M'he llevat i no t'he vist per casa.
- He hagut de marxar. Ho podré arreglar tot. Tu no pateixis. Avui necessito que facis una cosa.
- El que vulguis per no tornar amb l'Andrei.
- Vindrà en Paco. No sé quan, segurament sigui cap al vespre o per la nit.
- Ja saps que no m'agrada aquell home. I menys com em mira el fill gran.
- Va! Si cal parla-hi només per l'interfon. L'únic que necessito és que li obris la porta del magatzem i li donis les teles que tens en blanc. Millor si abans els hi pots fer quatre ratlles. I si tens algun quadre acabat que no t'agradi, que també se l'endugui. Si tot marxa com cal arribaré abans que ells.
- Esta bé. Però això m'ho hauràs de tornar d'alguna manera.

Acabada la trucada, va marxar a corre-cuita, deixant el telèfon penjant al final del fil. Corria com ànima que empaita el dimoni cap a Ricard Vinyes, a la cita amb les seves gestores preferides. Aquest cop, pres per la urgència, sense sentir cap esgarripança. Potser tenien més estudis i un negoci legal, però a fe de món que aquest cop no el renyarien com a una criatura.

Al despatx va procurar deixar tot el rastre de fang possible, en duia la sola plena de restes seques. Algunes malauradament s'havien quedat a la catifa del Mercedes, altres havien fet més sort i restaven en una moqueta d'un despatx de luxe amb calefacció i aire condicionat. Una de les germanes el va rebre, mentre l'altra venia amb cara de preguntar-se quina n'hauria fet aquest cop.

- Senyor Cardona, què l'ha dut aquí aquest cop? Ens porta tots els papers que no tenia l'últim dia i que justifiquen com la seva empresa encara s'aguanta?
- Sí, ja tinc ganes de veure'ls. - Va afegir la segona germana.
- No! I no els necessitem!
- Què vol dir? Es pensa que se'n sortirà així sense més ni més?

- Deixa'l explicar-se Maria Dolors. Tinc ganes de veure quina una n'ha pensat aquest cop. - I xiuxiuejant a l'orella de la seva germana va afegir - I sobretot començar a pensar com fer-ho per a que no ens esquitxi si se'n va a presó.
- Necessitaré què em busquin algú que pugui donar fe de l'estat de l'empresa quan tot això s'acabi. En especial del soterrani on guardo els quadres. Un notari, o qui sigui.
- Ja veig per on va.
- L'hem d'avisar que podria sortir-li força malament.
- Ho sé. Però ha de funcionar. Després necessito saber si l'assegurança meravellosa que van contractar pel local em cobrirà els danys, o bé si podem pescar alguna subvenció.
- Ara mateix en hi posem!
- Això no ens ho pensem perdre.

El pla ara estava en marxa. No sabia quant temps duraria aquell aiguat i calia actuar de pressa. Algunes coses s'haurien de fer immediatament. Altres podien esperar alguns dies. Havia marxat tan esverat del despatx que ni tan sols s'havia molestat a mirar si els queia alguna cosa.

Amb la clau al pany del Mercedes es va quedar aturat. Encara tenia temps de sobres per creuar el riu i arribar a Albatàrrec abans que en Paco. Va decidir baixar cap al riu per veure fins on havia arribat l'aigua en aquella banda del riu.

Va baixar fins Anselm Clavé, per acostar-se fins a l'estació de tren a peu. Però quasi tot era intransitable. Després va intentar-ho pel costat de la rambla d'Aragó, però l'aigua arribava fins al que en deien l'edifici dels sindicats. Tota la rambla de Ferran havia quedat inundada i seguia per l'avinguda de Madrid. Del xoperal de l'altre marge del riu, només en podia veure algunes copes que treien el cap per sobre l'aigua intentant respirar. Segons deien alguns vianants a qui havia preguntat, bona part de Pardinyes estava inundada i de l'edifici de Mercolleida, sota el pont de la via, només se'n veia la teulada. Era un autèntic desastre. Un desastre que a ell no li hauria pogut arribar en

millor moment. Segur que el soterrani de l'edifici on tenia el despatx havia quedat ben mullat.

9 de novembre de 1982.

Era de matinada, el sol apareixia com un disc groc i tènue darrera del núvols. Feia fred. Un fred que no intimidava els tres homes que caminaven seguint les vies del tren. El dia anterior, després de fer-se fosc, havien omplert el camió amb teles en blanc i quadres força lletjos del magatzem d'en Cardona. Ara els descarregaven d'un camió, retolat amb l'original nom de l'empresa: "Paco e Hijos". Quan els van tenir tots apilats sobre el pont que hi havia a l'alçada de l'avinguda del Segre, un d'ells es va estirar, exclamat:

- Pare, aquest Cardona esta ben guillat!
- Sí, no hi ha qui l'entengui. Sempre protestant perquè no tractem aquestes coses horribles amb prou cura i ara va i em demana això. Però vaja, amb la picossada que ens ha donat, si fes falta li hauria regalat un de vosaltres dos. Vinga! A la feina.

I la feina per una vegada va ser divertida. Consistia en llençar tant lluny com podien tots els quadres. De ser possible embrutant-los amb fang i pedres de les vies prèviament. Fins i tot el fill gran d'en Paco va aprofitar per orinar-se sobre la seva pila abans de posar-se mans a l'obra, enfadat per haver-se trobat en Cardona, enlloc de la seva companya exhuberant.

Tot plegat convertia la inundació en un paisatge surrealista. L'aigua bruta corrent sota el pont, ells llençant els quadres des de dalt i alguns treballadors que creuaven el riu per anar a la seva feina al polígon industrial.

Van ser uns moments divertits, que es van acabar sobtadament, quan operaris del tren els van escridassar a ells i als treballadors, invitant-los a abandonar el pont abans que els hi obligués una locomotora. En sentir-los, van donar puntades de peu als últims quadres que quedaven, es van assegurar de reüll que se'ls endugués el corrent i no en quedés cap sobre el pont. A continuació van marxar corrent cap al camió que estava

en un lateral a uns centenars de metres. Un cop a la cabina es van quedar una bona estona asseguts davant el pèssim sistema de calefacció, de primer panteixant i després altre cop rient.

10 de novembre de 1982.

Havien passat mig matí recollint papers per casa. Qualsevol cosa que tingués números i s'assemblés a una factura o una comptabilitat: catàlegs, pàgines de la guia telefònica, fulls de llibreta amb xifres inventades i escrites en aquell moment, etcètera. Un cop en van tenir una bona pila, van sortir al pati de darrera de casa, el que tenia una tanca que impedia mirades xafarderes. I el que encara era més important: el que abans era gespa, s'havia convertit en un fangar. Perfecte pel seu pla.

Primer van començar a estirar papers a terra, sobre el fang, ben llisos i un al costat de l'altre, fins que Emili, mirant el conjunt, va dir:

- Alguna cosa no m'agrada. No sembla que hagin passat una inundació, només que s'hagin mullat.
- I si els trepitgem? - Li va proposar Vanessa.

I sense dir paraula, van començar a trepitjar els papers que primer havien distribuït curosament. Després en van llençar de nou al damunt i els van continuar trepitjant i escampant, de manera que quedessin ben arrugats, xops i bruts. I així, ella sorpresa per l'absurditat de tot allò i ell, content perquè entreveia la llum al final de túnel, van començar a llançar-se el papers de l'un a l'altra i a jugar com canalla, fins que van caure sobre el munt de brutícia, cel·lulosa i tolls d'aigua gelada, rodolant abraçats i fent-se petons, intentat desfent-se el mínim de roba possible, van profanar la comptabilitat d'"Art Cardona, societat limitada".

12 de novembre de 1982.

Lleida semblava tornar lentament a la normalitat. Encara quedava fang a l'avinguda del Segre. En especial el que els veïns treien dels portals i els comerciants dels seus locals.

L'aigua havia deixat marques a les parets allà on havia arribat, en alguns llocs fins i tot per sobre de les espatlles.

En Cardona va apartar el marc d'un quadre fet malbé amb la punta de la sabata italiana, sempre mal combinada amb el color dels pantalons. Després es va espolsar el fang amb un tros de paper.

- Ho veu senyoreta Aurora? És perfecte! - Va exclamar.
- Però si s'han fet malbé tots els quadres que tenia al soterrani, per no parlar de l'arxiu amb la comptabilitat.
- Perfecte, perfecte. - Repetia ell sense parar, a cops amb veu alta, altres només un xiuxiueig.

Ben puntuals van arribar una de les Maries i un home petit, amb ulleres petites, un vestit gris i una corbata negra minúscula. Era el notari. Un tal Ibañez. Cardona va voler dedicar-li una frase de cortesia, però l'homenet semblava no tenir temps per cap preàmbul.

- És això? - Va preguntar una veu fonda, desproporcionada amb la seva mida.
- Sí. Aquest és el senyor Cardona, el meu client. - Es va afanyar a dir la Maria.
- Exactament. Si vol li puc ensenyar el local. En especial el soterrani. Hi tenia un estoc important d'obres i la comptabilitat. Ha quedat tot destruït. Aquí mateix pot veure un dels quadres. - Va afegir Cardona, assenyalant el quadre, aquest cop amb el dit.
- No serà necessari. Estic fins al capdamunt de feina aquests dies. Tota la zona està igual i tothom em demana el mateix. Aquesta tarda vindrà el meu secretari. Farà algunes fotografies del soterrani, el seu local i allò que cregui convenient. El pròxim dilluns acabarem d'arreglar els papers al meu despatx. Sembla que tothom vol que hi vagi jo abans que els pèrits per si s'han de barallar. Però si tot plegat acabarà sent zona catastròfica!

Les últimes paraules les va murmurar per a ell mateix. Es va acomiadar fent un gest amb la mà i es va allunyar capcot, buscant la tranquil·litat del seu despatx.

La Maria el va seguir amb passets curts, intentant evitar que les seves sabates impecables toquessin el fang i els tolls, no sense abans preguntar-li:

- Com han anat a parar els quadres fora del soterrani? No sabia que l'aigua pogués fluir cap amunt.

Ell es va limitar a fer una rialla.

22 de novembre de 1982.

El gran dia. Un quart d'onze del matí, puntual per primer cop a la seva vida, esperava a la porta de l'edifici de l'Agència Tributària, a la plaça Cervantes, lluny del riu i en especial del seu despatx. Al seu costat, Aurora, vestida com sempre, tan tapada i anodina com era possible i amb aquella mirada, que ningú sabia què podia amagar, l'acompanyava. Cadascú duia un maletí de pell negra a la mà. Abans d'abandonar el despatx, li havia donat instruccions concretes: un cop ell obrís el maletí, ella faria el mateix amb el seu i començaria a escampar el contingut sobre la taula de l'inspector. Una jugada arriscada.

Tenia por. No només de perdre el negoci o anar a la presó. El dia anterior Andrei l'havia visitat. Havia marxat mig convençut, sense endur-se la seva estimada Vanessa ni trencar-li les cames. Però no sense amenaçar-lo. De reüll podia veure en Vladimir assegut en un dels bancs de la plaça. Observant-lo i esperant que sortís de l'edifici.

A un quart i cinc minuts d'onze, una de les Dues Maries es va presentar davant la porta. Com sempre impecable, esvelta, a l'última moda i amb el posat fred a la vegada que atractiu. També duia un maletí, dins hi havia els documents de la notaria i el Butlletí Oficial de l'Estat del dia setze de novembre d'aquell mateix any, però tot el que era interessant estava al seu i al de la seva secretària.

En vint minuts tot es decidiria. Un soroll metàl·lic va sortir de la seva panxa.

- Sort en tenim que vostè és un cara dura i no se li veu. Si aguanta el budell l'inspector no s'adonarà que està esfereït. - Li va deixar anar la Maria.

Tots tres es van endinsar en el laberint de passadissos idèntics, propis de la burocràcia en la seva forma més aterridora. Seguien la Maria de prop. Ella semblava conèixer-los a la perfecció. No era el primer cop que hi anava ni el primer client que hi acompanyava.

Un ascensor, cinc cantonades, quatre passadissos i cinc minuts en incòmodes cadires després, van entrar al despatx. L'escenari no li podia ser més favorable: qui seia darrera la taula era obsessiu compulsiu. Perdrà els nervis abans que ell. No hi havia ni una mota de pols, sobre la taula de fusta els bolígrafs i la ploma que hi descansaven, s'aliaven com soldats en formació, al seu voltant, les piles de papers sobre els prestatges, estaven agrupades en figures geomètriques perfectes, ordenades amb números i lletres en perfecta simetria radial al voltant de l'escriptori. A la cadira, l'inspector, afaitat a la perfecció, rígid, cabell perfectament pentinat, el coll de la camisa, impol·lut, es mantenia perfecte sobre la corbata que també gaudia d'una estranya simetria al voltant del nus. La Maria els va presentar, l'inspector va fer una salutació estandarditzada, en to també estandarditzat, d'acord amb l'ordre imperant al despatx. A continuació va mirar el plec de papers que tenia sobre la taula i mecànicament li va dir:

- Així senyor Cardona, la seva empresa porta varis anys tancant amb pèrdues. És curiós com es pot mantenir. Concretament, tenim unes xifres...
- Disculpi que l'interrompi, però en realitat dispo, o més aviat disposava d'un estoc d'obres amb un valor superior a les pèrdues que vostè té registrades.
- Disculpi? - La veu de l'inspector havia agafat un to més humà. L'havia aconseguit ofendre i treure del seu món ordenat a la segona frase.
- El que li acabo de dir. Disposava d'obres amb un valor superior a les pèrdues i que en qualsevol moment es podien posar a subhasta. Només esperava trobar un comprador adient.
- I m'ho pot demostrar? Disposa d'algun document?
- Doncs la veritat és que com li acabo de dir, en disposava, ja no en dispo. La majoria van quedar destruïdes amb la riuada de primers de mes. La senyora

Claravall li pot presentar un document firmat per notari que en dóna fe.
Algunes les va arrossegar fins a mig camí d'Alcarràs.

La Maria va obrir el maletí i de manera diligent va deixar els documents sobre la taula.
L'inspector els hi va fer una ullada ràpida.

- Molt bé. Però ara suposo que haurà de tancar. No pot assumir tantes pèrdues.
- De cap manera! Estic pendent del cobrament d'una assegurança, o d'algun ajut per tenir el local en una zona declarada com a catastròfica. O ambdues si això és possible.

Per segona vegada la Maria va obrir el maletí i va deixar sobre la taula el BOE, segons el qual Lleida era zona catastròfica des del dotze de novembre del mateix any.
L'inspector va repetir el procés d'anàlisi.

- Ja coneixia aquest document. Sembla que a vostè li toca directament.
- De fet tinc el despatx al mig de la zona inundada.
- I té algun document que pugui confirmar el valor de les obres o ha pogut salvar algun registre de la comptabilitat prèvia a la riuada?
- Doncs miri, li he dut tot el que he pogut rescatar.

El moment havia arribat. Va obrir la maleta i sobre la taula va començar a distribuir els documents comptables que havia preparat junt amb Vanessa al jardí del darrera. Al seu costat l'Aurora va començar a fer el mateix. Una pila de papers arrugats, il·legibles i bruts va ocupar la taula impol·luta. A continuació el fang sec va envair la moqueta del terra, aprofitant qualsevol escletxa per entrar als calaixos i carpetes que no estiguessin tancats hermèticament. El caos s'apoderava de l'ordre. La riuada també havia envaït l'administració pública.

Ell xerrava i xerrava sense cap sentit, assenyalant aquí i allí i passant d'un paper a l'altre, aprofitant cada moviment per produir el màxim pols i desordre possibles. Al seu costat l'Aurora continuava traient més i mes papers, que al descomprimir-se deixaven un record del Segre sobre tot el que tocaven. La Maria tenia una expressió indesxifrable, entre la vergonya, el riure contingut i la sorpresa. La cara de l'inspector

era un altre cantar. Es posà més i més vermell cada cop que un paper queia sobre la taula. La vena del coll se li inflava més i més, cada cop que un tros de fang sec queia sobre l'escriptori, la moqueta o es posava en un calaix. I quan semblava a punt d'asfixiar-se i perdre el coneixement va esclatar.

- Prou. Prou! PROU! - Es va aturar per agafar aire i continuar cridant. - Recullin tot això. Ja ho veig. De la seva empresa no en queda cap document aprofitable. El riu s'ho ha endut tot. Suposo que ara intentarà cobrar una assegurança o una ajuda per arrencar de nou.
- Òbviament. - Va respondre mentre feia un senyal a l'Aurora per indicar-li que comencés a plegar els papers.
- Doncs sap què li dic? Ja es pot confitar el que cobri. Ja veurem com li va l'any vinent. Agafi tot el seu paperam. Espero no veure'l més, cosa que desafortunadament hauré d'aguantar si veig el més mínim error en la seva comptabilitat.

Entre els crits de l'inspector van abandonar el despatx tots tres. Ni tan sols ell s'ho acabava de creure. S'havia lliurat del desastre, i a sobre, encara tindria sort i esgarraparia algun caler de més. De tot plegat n'havia après dues coses: la primera fer més cas de les Dues Maries. La segona, ampliar les mires i agafar negocis més variats, de manera que uns compensessin els altres i l'empresa semblés sempre neta.

La dita diu: salvat per la campana, però ell s'havia salvat per la riuada.